

NOVI ZKP RS I POJEDNOSTAVLJENE FORME POSTUPANJA U KRIVIČNIM STVARIMA

Akademik prof. dr Stanko Bejatović

1. Opšte napomene o procesu reforme srpskog krivičnog procesnog zakonodavstva i njegovim ciljevima

Proces reforme krivičnog procesnog zakonodavstva Srbije započet je donošenjem Zakonika o krivičnom postupku iz 2001. godine, a donošenjem Zakonika o krivičnom postupku 2011. godine ("Sl. glasnik RS", br. 72/2011), prema stavu nadležnih organa, proces je završen. Posmatrano uopšte četiri su osnovne karakteristike, više od deset godina dugog rada, na procesu reforme jednog od najvažnijih zakonskih projekata svake države, pa i Srbije. Prva je veoma česte intervencije u zakonskim tekstovima koji čine krivično procesno zakonodavstvo Srbije u ovom vremenskom intervalu. Posmatrano sa aspekta ovog zakonodavstva kao celine intervencije, u pojedinim periodima, vršene su i po nekoliko puta godišnje (slučaj npr. sa 2005. i 2009. god.). Opravdanost ovako čestih intervencija podložna je, čini se sasvim opravdano, kritici stručne javnosti i ozbiljno se može staviti pod znak pitanja. Ovo ne samo zbog toga što tako česte intervencije u ovom zakonodavstvu nisu u saglasnosti sa njegovom po prilično konzervativnom prirodom, već i zato što su u ne malom broju slučajevu bile stručno nepripremljene - bezmalo brzoplete. Najbolji primer ovakve prakse je Zakonik o krivičnom postupku Republike Srbije iz 2006. godine. Naime, i pored toga što je skoro prema jedinstvenom mišljenju stručne javnosti Srbije ZKP iz 2001. godine predstavljao dobru normativnu osnovu za efikasnu borbu protiv kriminaliteta i da je u cilju stvaranja još potpunije normativne osnove za povećanje efikasnosti krivičnog postupka uopšte trebalo raditi samo na njegovoj daljnjoj dogradnji umesto ovog pristupilo se donošenju novog ZKP i isti je u izuzetno kratkom, za zakonske tekstove ovakvog karaktera nezabeleženo kratkom, vremenskom intervalu (za svega nekoliko meseci), ne samo napisan već i usvojen 2006. god. ("Sl. glasnik RS", br. 46/06). Ovaj zakonski tekst doneo je, načelno posmatrano, ne mali broj novina koje su bile, prevashodno u funkciji efikasnijeg delovanja nadležnih državnih organa na

polju borbe protiv kriminaliteta, i one su kao takve bile za pozdraviti. Međutim, njihova normativna razrada, pre svega usled brzine u radu i odsustva stručne rasprave u procesu njegovog donošenja, nije bila ni približno na željenom nivou. Zakonski tekst karakterisali su ne mali normativni, pravnotehnički i suštinski nedostaci. Brojni su primeri bili za tako nešto i u vezi sa istim napisano je izuzetno dosta radova i svi su oni ukazivali na ne male propuste u normativnoj razradi niza, načelno posmatrano korisnih, rešenja ovog zakonskog teksta. Upravo zahvaljujući ovakvom njegovom stanju ovaj zakonski tekst je definitivno, posle nekoliko prolongiranja roka za početak njegove primene, stavljen u koš i pre nego što je i počeo da se primenjuje. Čl. 149. Zakona o izmenama i dopunama ZKP iz 2009. god. ("Sl. glasnik RS", br. 72/2009) prestao je, sasvim opravdano, da važi. Drugo, pojava ne malog broja novih zakonskih tekstova kojima se na poseban način reguliše značajan broj pitanja koja su do početka rada na reformi bila regulisana u okviru normi ZKP kao skoro jedinog zakonskog teksta iz korpusa krivičnog procesnog zakonodavstva Srbije shvaćenog u užem smislu reči. Primera radi navodimo samo nekoliko novih zakonskih tekstova ovog karaktera. To su: Zakon o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica, Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, Zakon o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, Zakon o saradnji sa međunarodnim krivičnim sudom, Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih dela, Zakon o nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine, Zakon o nadležnosti državnih organa za borbu protiv visokotehnološkog kriminala. Treće, u krivičnom postupku, posmatrano kao celini, uvedeni su i posebni postupci i specijalizovani organi za pojedine vrste krivičnih dela (slučaj pre svega sa krivičnim delima organizovanog kriminala, ratnih zločina i visokotehnološkog kriminala). Četvrto, stalni proces širenja ozakonjenja pojednostavljenih formi postupanja u

